

مدیرکل دفتر سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی امور پژوهشی وزارت علوم در گفت‌وگو با «فرهیختگان» مطرح کرد

بازتعریف پژوهش‌های دانشگاهی با رویکرد ارتقای وحدت ملی

تاب‌آوری دانشگاه‌ها در شرایط جنگی تنها به معنی ادامه آموزش نیست

۵ پیشنهاد برای دانشگاه در دوران بحران

ازامروز

ثبت‌نام فراخوان جذب هیئت علمی دانشگاه آزاد آغاز شد

راهبرد نوین امنیت ملی در عصر پیچیدگی

دفاع برای همه همه برای دفاع

چه خبر از دانشگاه

ثبت‌نام فراخوان جذب هیئت علمی دانشگاه آزاد آغاز شد

محمدصادق ضیائی، رئیس مرکز جذب و امور هیئت علمی دانشگاه آزاد اسلامی با بیان اینکه طبق دستور دکتر رنجبر سرپرست دانشگاه آزاد اسلامی ثبت نام در فراخوان جذب اعضای هیئت علمی دانشگاه آزاد اسلامی امروز یکشنبه ۵ مرداد ماه آغاز خواهد شد، گفت: «هدف از این فراخوان، رفع نیازهای آموزشی و علمی دانشگاه آزاد اسلامی از طریق جذب نیروهای جوان، متخصص، نخبه و طرح خدمت

مشمولین متخصص از میان داوطلبان واجد شرایط است.»

وی با بیان اینکه فراخوان جذب هیئت علمی تمام وقت در دانشگاه آزاد اسلامی از روز یکشنبه ۵ مرداد تا ۲۵ مرداد برگزار خواهد شد، خاطر نشان کرد: «مقاضیان می‌توانند با مراجعه به سامانه جامع دانشگاه آزاد اسلامی به نشانی <http://sajed.iau.ir> نسبت به ثبت نام و بارگذاری مدارک مربوطه اقدام نمایند.»

بودجه دانشگاه آزاد

باشاخص‌های کارشناسی تنظیم می‌شود

بیژن رنجبر، سرپرست دانشگاه آزاد اسلامی در گفت‌وگو با ایسنا، با اشاره به آخرین وضعیت بودجه این دانشگاه، گفت: «هر سال روال مشخص و دقیقی برای بستن بودجه در دانشگاه آزاد اسلامی در نظر گرفته شده است. این روند با شاخص‌ها و آیت‌های مشخصی انجام می‌شود و هر واحد دانشگاهی با توجه به بخش‌های آموزش، پژوهش، فناوری و نوآوری، فرهنگی، بازده‌داریی‌ها و حتی بهره‌وری ساختمان‌ها و اماکن، بودجه خود را تدوین می‌کند.» وی افزود: «استان‌ها و واحدهای دانشگاهی، بودجه‌های خود را آماده کرده و در حضور رئیس دانشگاه و تیم تخصصی معاونت توسعه و مدیریت منابع، از آن دفاع می‌کنند. این فرایند برای تمامی ۳۱ استان و واحدهای جامع و مستقل انجام شده و تقایص احتمالی بر طرف می‌شود.» سرپرست دانشگاه آزاد اسلامی با اشاره به ادامه روند بررسی بودجه‌ها، اظهار کرد: «در حال حاضر کمیسیون‌های دائمی هیئت انشاء در سطح کشور در حال برگزاری است و همه استان‌ها بودجه‌های خود را به این کمیسیون‌ها ارائه می‌کنند تا پس از نهایی شدن، در هیئت امنای مرکزی برای تصویب ارائه شود.» وی با تأکید بر اینکه این روند از زمان شهید طهرانچی آغاز شده و با همان قوت ادامه دارد، تصریح کرد: «بودجه‌ها با دقت و به صورت کارشناسی بسته می‌شود.»

انتخاب واحد سال تحصیلی جدید از ۲۵ مرداد

محمد علی اکبری، رئیس کمیته امور اجرایی آموزش دانشگاه آزاد اسلامی دستورالعمل «تقویم آموزشی سال تحصیلی ۱۴۰۵-۱۴۰۴ دانشجویان رشته‌های غیر پزشکی و گروه علوم پزشکی» را به رؤسای دانشگاه آزاد اسلامی استان‌ها ابلاغ کرد. براساس این دستورالعمل ثبت نام و انتخاب واحد دانشجویان رشته‌های غیر پزشکی و گروه علوم پزشکی از تاریخ ۲۵ مرداد ۱۴۰۴ تا ۲۶ شهریور ۱۴۰۴ و زمان شروع کلاس‌ها برای نیمسال اول سال تحصیلی ۲۲ شهریور ماه ۱۴۰۴ است.

نایب رئیس هیئت‌های ممیزه دانشگاه آزاد اسلامی منصوب شد

بیژن رنجبر، سرپرست دانشگاه آزاد اسلامی با صدور حکمی دکتر محمد صادق ضیائی را به عنوان نایب رئیس هیئت‌های ممیزه دانشگاه آزاد اسلامی منصوب کرد. در متن حکم دکتر رنجبر آمده است: «در اجرای تبصره ۱ ماده ۵ دستورالعمل طرز تشکیل هیئت ممیزه موسسه و وظایف و اختیارات آن، با عنایت به مراتب تعهد و مسوابق جناب عالی به موجب این حکم با حفظ سمت به عنوان «نایب رئیس هیئت‌های ممیزه (گروه الف، ب، ج و د) دانشگاه آزاد اسلامی» منصوب می‌شوید. امید است با اکتال به درگاه ذات اقدس احدیت، در راه خدمت به اسلام و مسلمین و اهداف مقدس نظام جمهوری اسلامی و نیز اجرای برنامه پنج ساله دانشگاه آزاد اسلامی موفق و موید باشید.»

تشکل‌ها با زاون فکری دانشگاه در حوزه فرهنگ هستند

نشست صمیمی «همسنگران فرهنگی» دانشگاه آزاد اسلامی استان‌های همدان، مرکزی و کردستان با حضور جمعی از مدیران ستادی سازمان مرکزی در دانشگاه آزاد اسلامی واحد همدان برگزار شد. این نشست یک‌روزه با هدف هم‌افزایی، انتقال تجربه، هم‌اندیشی درباره راهکارهای نوین فرهنگی و تبیین سیاست‌های جدید معاونت فرهنگی و دانشجویی دانشگاه آزاد اسلامی شکل گرفت و با استقبال مسئولان، کارشناسان و فعالان فرهنگی سه استان همراه بود. مشاور معاون فرهنگی دانشجویی و مدیرکل فرهنگی و اجتماعی دانشگاه آزاد اسلامی در ابتدای این گردهمایی با طرح رویکرد «باغبانی فرهنگ»، به تبیین سیاست‌های کلان معاونت پرداخت. حمیدرضا مهدیون با تأکید بر اصل عدم تصدی‌گری مستقیم در امور فرهنگی خاطر نشان کرد: «باید با تکیه بر ظرفیت‌ها و سر مایه‌های انسانی درون دانشگاه، به‌خصوص استادان بستر رشد و تحول فرهنگی را فراهم آورد.»

وی با اشاره به اینکه فرهنگ نیازمند مراقبت مستمر و دلسوزانه است، ادامه داد: «استادان، ستون‌های تربیت فرهنگی هستند و باید با الهام از گفتمان انقلاب اسلامی، زمینه‌ساز شکل‌گیری نسل مؤمن، خلاق و مسئول در دانشگاه‌ها باشند.» مدیرکل تشکل‌های اسلامی دانشگاه آزاد اسلامی هم در این نشست به نقش راهبردی تشکل‌های دانشجویی در هدایت فرهنگی دانشگاه‌ها پرداخت و افزود: «تشکل‌ها با زاون فکری و عملیاتی دانشگاه در حوزه فرهنگ هستند و باید در فضایی آزاد، قانون‌مند و متعهد، زمینه‌ساز رشد فکری دانشجویان و گفتمان‌سازی مؤثر باشند.» محمد بیات با تأکید بر ضرورت حمایت هدفمند از فعالیت‌های تشکلی، از مسئولان فرهنگی واحدها خواست تا با شناسایی استعدادهای جوان، بستر مشارکت مؤثر دانشجویان در عرصه‌های فرهنگی و اجتماعی را تقویت کنند. مدیر سامانه‌های فرهنگی دانشگاه آزاد اسلامی هم در بخش پایانی این نشست به معرفی جامع سامانه «باقر» و پرداخت و نحوه استفاده از امکانات این سامانه را با ارائه توضیحات فنی و کاربردی برای حضاران تشریح کرد. نرجس فروزیده‌ضمن پاسخ به سؤالات مسئولان فرهنگی درباره ثبت برنامه‌ها، بارگذاری مستندات، نحوه ارزیابی و گزارش‌گیری بر لزوم به‌روزرسانی منظم اطلاعات فرهنگی واحدها در سامانه تأکید کرد و این اقدام را گامی مهم در مسیر یکپارچه‌سازی داده‌های فرهنگی در سطح ملی دانست. این نشست با محور گفت‌وگو و تبادل تجربه به به فرصتی ارزشمند برای تقویت ارتباطات میان فعالان فرهنگی سسه استان و همگرایی بیشتر در اجرای سیاست‌های فرهنگی دانشگاه آزاد اسلامی تبدیل شد.

برگزاری پنجمین جشنواره آواها و نواهای نبوی در خراسان شمالی

جواد عبدی، معاون فرهنگی و دانشجویی دانشگاه آزاد اسلامی بجنورد در گفت‌وگو با ایکنا از خراسان شمالی اظهار کرد: «جشنواره آواها و نواهای نبوی از مسری جشنواره‌های امامت و مهدویت است که دبیرخانه دائمی آن از چهار سال قبل به‌طور پایبی و به‌صورت ملی در دانشگاه آزاد اسلامی واحد بجنورد آغاز به‌کار کرده است.» وی ادامه داد: «جشنواره ملی آواها و نواهای نبوی، رویدادی فرهنگی هنری با محوریت معارف نبوی و علوی است که تلاش دارد با بهره‌گیری از زبان هنر، به‌ویژه نغمه‌های آیینی، زمینه ترویج سبک زندگی اهل بیت (ع) را فراهم کند.» وی با بیان اینکه در دوره پنجم، نگاه ما عمیق‌تر و گسترده‌تر است، نه فقط اجرای نغمه و آواز، بلکه مفاهیم بلند و معرفتی همچون اخلاق نبوی، مهر علوی، حکمت رضوی و سبک زندگی دینی، محور اصلی آثار خواهند بود، افزود: «تا۳۱ نهج البلاغه به‌عنوان رکن اصلی این دوره انتخاب شده که در برگزیده آموزه‌های ناب تربیتی و انسانی برای جامعه امروز است.» عبدی یادآور شد: «برگزاری این جشنواره با مشارکت مؤسسه فردای بهتر، اداره‌کل فرهنگ و ارشصاد اسلامی، صدا و سیما و مرکز استان، سازمان تبلیغات اسلامی و دیگر نهادهای دینی و فرهنگی انجام می‌شود. این هم‌افزایی موجب

شده که جشنواره از حالت درون‌دانشگاهی فراتر برود و در سطح ملی مطرح شود.» عبدی با تأکید بر نقش جوانان در این رویداد، گفت: «ما معتقدیم نسل جوان، هم تشنه معنویت است و هم زبان هنر را بهتر از هر زبان دیگری درک می‌کند. این جشنواره با تکیه بر حضور دانشجویان، هنرمندان جوان، گروه‌های تواشیع نوبا و شاعران جوان استان، به‌دنبال ایجاد یک جریان مؤثر فرهنگی و معنوی در فضای عمومی جامعه است.» وی تصریح کرد: «جشنواره، تنها یک رویداد هنری نیست، بلکه جریانی برای تربیت هنرمند مؤمن، مؤثر و مسئول در قبال جامعه است، کسی که هم صاحب‌ذوق است و هم دغدغه دارد، هم هنر می‌آفریند و هم ایمان را به زبان تصویر و صدا منتقل می‌کند.» معاون فرهنگی و دانشجویی دانشگاه آزاد اسلامی بجنورد با اشاره به اینکه طی هفته گذشته پوستر برپایی این جشنواره رونمایی شده است، گفت: «اختتامیه این جشنواره در روز مبعث سال جاری برگزار خواهد شد.»

ایجاد شهرک گردشگری دانشگاهی با نام شهید دکتر طهرانچی

سی و پنجمین جلسه کمیسیون دائمی هیئت امنادانشگاه آزاد اسلامی بوشهر با دستور کار بررسی و تصویب بودجه سال مالی ۱۴۰۵-۱۴۰۴، تعیین تکلیف کسری اموال، معرفی اعضای کمیسیون دائمی استان و اخذ مجوز اولین همایش بین‌المللی علم و ورزش به‌صورت حضوری و برخط برگزار شد.

سعید رازقی رئیس دانشگاه آزاد اسلامی بوشهر در این جلسه از ایجاد شهرک گردشگری دانشگاهی در گناوه با رویکرد اسلامی با نام شهید دکتر طهرانچی خبر داد و با برشمردن نقاط مثبت و کم‌بازده فرآیند عملکردی بودجه سال مالی ۱۴۰۴-۱۴۰۳ توضیحاتی مبسوط درباره میزان تعهدات بودجه‌ای دانشگاه در حوزه‌های مختلف آموزشی، پژوهشی، درآمذزایی و... ارائه دادو با توجه به مزیت‌های استانی و توانمندی‌های دانشگاه بر تلاش در راستای کارآمدسازی تعهدات بودجه‌ای حوزه‌های مختلف آموزشی، پژوهشی، درآمذزایی و... ارائه دادو با توجه به مزیت‌های استانی و توانمندی‌های دانشگاه بر تلاش در راستای کارآمدسازی تعهدات بودجه‌ای حوزه‌های مختلف آموزشی، پژوهشی، درآمذزایی و... ارائه دادو با توجه به مزیت‌های استانی و توانمندی‌های دانشگاه بر تلاش در راستای کارآمدسازی تعهدات بودجه‌ای حوزه‌های مختلف آموزشی، پژوهشی، درآمذزایی و... ارائه دادو با توجه به مزیت‌های استانی و توانمندی‌های دانشگاه بر تلاش در راستای کارآمدسازی تعهدات بودجه‌ای سال مالی گذشته که رو به پایان است، نزدیک به ۸۳ درصد از تعهدات بودجه‌ای استان بوشهر محقق شده که شاخصه عملکرد مطلوبی تلقی می‌شود و می‌تلبد که سال آتی به‌صورت تخصصی‌تر و دقیق‌تر در پیش‌بینی و اجرا، این تعهدات را به‌طور کامل اجرایی کرد.» رئیس دانشگاه آزاد اسلامی بوشهر اتفاق مثبت دیگر در تعهدات بودجه‌ای دانشگاه را در بخش آموزش برشمرد و بیان کرد: «تعداد دانشجویان استان پس از ۱۰ سال از مرز ۲۰ هزار دانشجو عبور کرد که درصد جذب ۱۱۸ درصدی را نشان می‌دهد. این مهم علاوه بر امکان انجام بهتر فعالیت‌های آموزشی و پژوهشی، سبب افزایش درآمدهای شهریه‌ای به میزان رشد ۶۲ درصدی شده است. همچنین در این بخش، ۳۲ درصد نسبت به تعهد بودجه‌ای در نظر گرفته شده، با رشد مواجه هستیم.» رازقی با تأکید بر اینکه ۲۰ هزار دانشجو نقطه عطف فعالیت‌های آموزشی دانشگاه است، مطرح کرد: «قطعاً با توجه به ظرفیت‌های موجود و جمعیت دانش آموزی استان، این روند متوقف نخواهد شد و عدد ۲۵ هزار دانشجو برای سال آتی در نظر است.» وی با تأکید بر اینکه در بسیاری از بخش‌ها از جمله آمایش، پرداخت دیون و تعهدات و حقوق و دستمزد، برنامه‌های تکلیفی، فعالیت‌های جامعه شمول و... وضعیت استان مطلوب و ارزنده بوده درباره برخی بخش‌های نیاز به تلاش بیشتر توضیح داد: «یکی از بخش‌هایی که با توجه مزیت‌های استان، انتظارات را برآورده نساخت، فعالیت در حوزه دامپروری، کشاورزی و آبرزی پروری بود که تیم مدیریتی استان این نقیصه را درک کرد و با جدیت برنامه‌هایی عملیاتی را پی‌ریزی کرده که در ماه‌های آتی به بهره‌برداری خواهد رسید.»

راهبرد نوین امنیت ملی در عصر پیچیدگی

دفاع برای همه همه برای دفاع

ناصر باقری مقدم

دانشیار مؤسسه تحقیقات سیاست علمی کشور و دبیر شورای آینده‌نگاری فرهنگستان علوم

در جهان پر تنش و چندوجهی امروز، دیگر نمی‌توان امنیت ملی را صرفاً به عنوان کارویژه‌ای نظامی یا مأموریتی اختصاصی برای نهادهای دفاعی تلقی کرد. امنیت، امروز بیش از همیشه، مفهومی چندبُعدی، جامعه‌محور و مشارکت‌طلب است. در این چهارچوب، راهبردی که با عنوان «دفاع برای همه و همه برای دفاع» مطرح می‌شود، بیش از آنکه شعاری سیاسی باشد، بیانگر یک مدل کل‌نگر در حکمرانی دفاعی و امنیتی است که ضرورت توجه به آن روزبه‌روز بیشتر می‌شود. دفاع برای همه یعنی ساختار دفاعی کشور نباید صرفاً معطوف به مرزها، تجهیزات نظامی یا نیروهای مسلح باشد، بلکه باید از حقوق و منافع همه اقشار جامعه از مردم عادی تا زیرساخت‌های حیاتی محافظت کند و پاسخ لازم برای تمامی انواع تهدیدات سخت و نرم را فراهم آورد؛ منظور از «دفاع برای همه» این است که ساختارهای دفاعی، برنامه‌ریزی‌ها و منابع امنیتی کشور، نباید صرفاً معطوف به مرزها یا تهدیدات سخت باشد، بلکه باید حافظ امنیت، رفاه، فرهنگ، هویت و ثبات اقشار مختلف جامعه باشد؛ از کسب‌وکارهای کوچک تا اقلیت‌های فرهنگی و زیرساخت‌های زیستی. دفاع برای همه یعنی امنیت باید در مدارس، بازارها، فضای مجازی، سامانه‌های بهداشتی و حتی در محیط زیست معنا پیدا کند. به عبارت دیگر، هر تهدیدی علیه سبک زندگی مردم، یک تهدید امنیتی است، حتی اگر ظاهر نظامی نداشته باشد. از سوی دیگر «همه برای دفاع» مشارکت مردمی در ساخت امنیت و به معنای مشارکت عمومی در امر دفاع است. این دیدگاه ریشه در مفاهیمی مانند دفاع مردمی، مقاومت فعال و دفاع غیر مسلح دارد که در آن هر شهروند یک رزمنده بالقوه است، ولو با ابزارهای غیرفیزیکی (مانند آموزش، هوشیاری، رسانه، دانش فنی، همکاری اطلاعاتی، و تاب‌آوری اقتصادی) در این عرصه فعال است. بخش دوم این راهبرد، یعنی «همه برای دفاع» به نقش آفرینی اقشار مختلف در دفاع از منافع ملی اشاره دارد. در شرایطی که تهدیدهای نوظهور، همچون حملات سایبری، جنگ‌های ترکیبی، اختلالات اقتصادی و جنگ روانی گسترده شده‌اند، هیچ کشوری نمی‌تواند صرفاً با اتکا به ساختارهای رسمی دفاعی، امنیت خود را تضمین کند. در این میان، مردم، رسانه‌ها، دانشگاهیان، نخبگان، بخش خصوصی و نهادهای مدنی همگی باید در نظام دفاعی کشور نقش داشته باشند؛ چه با آموزش، چه با آگاهی‌بخشی، چه با توانمندسازی محلی و چه با توسعه فناوری‌های بومی. به تعبیر دقیق‌تر، در این مدل، هر شهروند یک کشتگر امنیتی بالقوه است.

این رویکرد ریشه در تجارب جهانی موفق نیز دارد. در سوئیس، آموزش نظامی عمومی برای دفاع سرزمینی سال‌هاست نهادینه شده است. ژاپن با تأکید بر تاب‌آوری شهری در برابر بحران‌ها، مفهوم «امنیت غیرنظامی» را توسعه داده است. در ایران نیز، تجربه بسیج مردمی در دوران دفاع مقدس و سازوکار پدافند غیرعامل، الگوهای اولیه‌ای از این راهبرد را به نمایش گذاشته‌اند. پیش‌نیازهای تحقق این الگو پیاده‌سازی مؤثر راهبرد «دفاع برای همه و همه برای دفاع»، نیازمند بازطراحی حکمرانی امنیتی کشور در ابعاد زیر است:

- تدوین برنامه ملی آموزش دفاعی همگانی برای ارتقای آگاهی و مهارت‌های عمومی
- افزایش شفافیت و اعتماد عمومی برای جلب مشارکت واقعی مردم
- ارتباط مؤثر نیروهای دفاعی با نهادهای اجتماعی و اقتصادی
- تقویت زیرساخت‌های پدافند غیرعامل و تاب‌آوری ملی در برابر انواع تهدید
- پرهیز از امنیتی‌سازی افراطی و تأکید بر رویکردهای نرم، فرهنگی و فناورانه در دفاع
- نه‌نایست، الگوی «دفاع برای همه، همه برای دفاع» نقطه گذار از جامعه‌ای منفعل و مخاطب امنیت به جامعه‌ای فعال و مشارکت‌گر در امنیت است. کشوری که در آن مردم صرفاً دریافت‌کننده امنیت باشند، دیر یا زود، در برابر تهدیدات پیچیده امروزی، شکستنده خواهد شد. زمان آن فرارسیده است که با نگاهی واقع‌بینانه، امنیت را از پادگان‌ها به زندگی روزمره مردم پیوند بزنیم و دفاع را نه فقط مسئولیت حاکمیت، بلکه حق و وظیفه همه ملت بدانیم.